De Molenvriend

nr. 121

Molenvrienden Land van Cuijk

VERENIGING MOLENVRIENDEN LAND VAN CUIJK

Molenvereniging in het Land van Cuijk en omstreken, opgericht 18 januari 1985

BESTUUR

Voorzitter (waarnemend)	Harm van Es T: 0485 - 57 86 13	Floralaan 50 5831 TA Boxmeer
Secretaris	Walter Cornelissen T: 06 - 255 25 737 E: secretaris@molenvrienden.nl	Park 8 5446 PH Wanroij
Penningmeester	Jan van Riet T: 0485 - 38 35 51	Pelgang 1 5841 BJ Oploo
Bestuursleden	Petro Boon T: 06 - 535 40 171	van Beckumstraat 1 5831 GN Boxmeer
	Pieter Weerts T: 06 - 206 07 737	Biezenvenneke 13 5801 HN Venray

IBAN NL03 RABO 0168 9818 58 o.v.v. adres penningmeester
KVK 402 18 228 ISSN 1384 8526

MOLENARCHIEF LAND VAN CUIJK Het regionale molenarchief is ondergebracht in molen 'De Vooruitgang' te Oeffelt. Inlichtingen bij John Houben.

Het werk van de vereniging Molenvrienden Land van Cuijk wordt mede mogelijk gemaakt door:

Beijk Molenbouw B.V., Afferden (L)
GaafGrafisch, Wanroij
Havens Diervoeders, Maashees
Tuincentrum Van de Hulsbeek, Wanroij
Elektro Technisch Buro Nabuurs B.V., Boxmeer
Bol Adviseurs, Boxmeer
J. van Haren Diervoeders B.V., Gassel
Forfarmers, Lochem
Nabuurs Transport B.V., Haps

COLOFON

DE MOLENVRIEND 121, jaargang 42, nummer 2, april 2026
Bezorging is gratis voor leden binnen de regio. De contributie hiervoor is minimaal € 20,-
Voor postbezorging geldt een jaarlijkse extra bijdrage. Aanmelden als lid bij de secretaris of via de website www.molenvrienden.nl. De Molenvriend is een advertentiemedium.
Prijs losse nummers € 3,50 (excl. verzendkosten)

REDACTIE Petro Boon, Piet Verbiesen, Pieter Weerts
REDACTIEADRES Biezenvenneke 13, 5801 HN Venray E: redactie@molenvrienden.nl
ILLUSTRATIES Van de auteurs en/of genoemd bij de betreffende afbeelding

VOORPAGINA Foto van de Maasmolen in Nederasselt tijdens de regionale Molendag 6 april 2026

IN DIT NUMMER

COLOFON	2
IN DIT NUMMER	3
VAN DE REDACTIE	3
MEDEDELINGEN VAN HET BESTUUR	4
NOTULEN JAARVERGADERING 24-2-2026	5
MOLENDAG TWEEDE PAASDAG	7
INSCRIPTIES IN DE MARIA MOLEN TE HAPS	8
AQUARELLEN ARTHUR JOHNSON	11
TORENMOLENS OP DE CAUSSE DU LARZAC	13
DE MOLENAAR	16
GEVOLGEN VAN DE OMGEVINGSWET	18
MOLENAARS VAN HET EERSTE UUR: JAN SELTEN	21
MOLENAARS HEUMEN NAAR MOLENMAKER BEIJK	24
EXCURSIE	25
GROEVE SAINT-JULIEN DES MEULIÈRES	26
WIEKVERBETERING OP MOLENS IN OORLOGSTIJD	28
MOLENS IN DE REGIO	30
MOLENBEZOEK IN DE REGIO	37
ADVERTENTIES	39

VAN DE REDACTIE

Wederom een mooi gevulde Molenvriend. Hartelijk dank aan iedereen die een bijdrage geleverd heeft.

In dit nummer vindt u naast de mededelingen van het bestuur en de notulen van de jaarvergadering een diversiteit van artikelen op molengebied. Allemaal door onze leden geschreven! De foto op de achterpagina is een winters plaatje van de Maasmolen in Nederasselt begin 2026. Met dank aan Eric Arnoldussen.

De redactie wenst u veel leesplezier en ziet uit naar uw bijdragen voor de volgende Molenvriend die gepland staat voor juli.

MEDEDELINGEN VAN HET BESTUUR

Beste lezer,

Bedankt Aart. Voor je jarenlange actieve deelname binnen ons bestuur. Onvermoeibaar met uitzoekwerk. Heel Nederland afgereisd voor vergaderingen, symposia en alles wat maar enigszins met molens te maken heeft. Met een technische knobbel en ja, af en toe wel wat lang van stof. Als vertegenwoordiger uit ons bestuur een grote motor geweest van ons lijfblad “De Molenvriend”.

Een vervelende ziekte heeft je genoodzaakt te stoppen als actief verenigingslid. Ook je dierbare Heimolen uit Sint Hubert moet het voortaan zonder jou doen. We hopen van harte dat je erin slaagt een therapie te vinden die het mogelijk maakt dat je met minder klachten binnen je omgeving kunt functioneren.

Gelukkig hebben we Petro Boon en Pieter Weerts bereid gevonden ons bestuur te versterken en beiden zijn in de afgelopen jaarvergadering benoemd. Petro stelt zich beschikbaar als kandidaat-voorzitter. In de aankomende vergadering zal deze kandidatuur aan de leden worden voorgelegd.

Harm, bedankt voor het afgelopen jaar, waarvan je een deel als interim-voorzitter hebt gefunctioneerd.

Het verslag van de jaarvergadering, alsmede informatie over de geplande excursie en de regionale molendag van onze vereniging, vindt u elders in dit blad. Van deze activiteiten en ook van het geplande koffie uurtje in Overasselt ontvangt u te zijner tijd nog de actuele informatie via de mail.

We hebben bericht ontvangen van het overlijden van ons lid mevrouw Giny Wijnen. Giny was de laatst levende van een aantal zussen die woonden met uitzicht op De Heimolen in Sint Hubert. Ruim 25 jaar lid en zorgde altijd voor een douceurtje wanneer de contributie betaald werd. Mooi dat we ook dit soort leden binnen ons bestand mogen hebben.

Een commissie binnen ons bestuur buigt zich over de statuten van onze vereniging. Deze zijn al vanaf het ontstaan van de vereniging ongewijzigd. We willen onderzoeken of deze nog passen bij de actualiteit en de huidige wettige bepalingen. Het zou dus kunnen dat er op de aankomende jaarvergadering een voorstel komt voor wijziging van de statuten, uiteraard na raadpleging van een notaris.

Als penningmeester heb ik alweer het subsidieverzoek voor 2027 ingediend. Dit jaar is de evaluatie van het subsidiebeleid, zoals dit de door de nieuwe gemeente Land van Cuijk was ingesteld. De functie als tussenpersoon door onze vereniging bij het uitbetalen van budget klein-onderhoud en waarderingssubsidie is uitstekend bevallen en zal hoogstwaarschijnlijk in dezelfde vorm worden gecontinueerd.

Voor wat betreft de zienswijze van onze vereniging op de Omgevingsvisie Land van Cuijk is nog niet veel te melden. We krijgen te horen dat alle zienswijzen in behandeling zijn. Dat de uitwerkingen hiervan zullen worden gedaan door het nieuw te vormen college van B & W ná de gemeenteraadsverkiezingen van 18 maart. Dat het raadsvoorstel voor vaststelling Omgevingsvisie waarschijnlijk in december a.s. zal worden behandeld. En dat het uiteindelijk Omgevingsplan pas over jaren zal worden vastgesteld.

Heeft u vragen aan de penningmeester, stelt u deze gerust.

Groeten uit Oploo, Jan van Riet

Bij overname van artikelen en/of foto’s, auteur en eventuele bron(nen) vermelden. Tevens hiervan melding maken bij de uitgeefster of redactie van dit blad.

De redactie behoudt zich het recht voor ingezonden artikelen niet, danwel ingekort te plaatsen en stelt zich niet aansprakelijk voor eventueel gemaakte fouten of anderszins ontstane ongemakken.

NOTULEN JAARVERGADERING 24-2-2026

Locatie: MFA het Kruispunt Beugen

Aanvang: 20.00 uur

Aanwezig: 20 leden + 1 gast
Afmelding: 11 leden

1. Opening.
Interim voorzitter Harm van Es opent de vergadering en heet iedereen van harte welkom. Speciaal welkom Paul Thissen die de lezing in het 2e deel verzorgt met Peter Pouwels.

Ingekomen stuk: Mail van Jan Selten: nergens in het jaarverslag zie ik hoe MLC ons in de steek gelaten heeft in het gesprek met de gemeente over het op onbeschofte manier bestelen van onze vrijwilligers vergoeding.
Ter info de gemeente heeft de stukken laten verdwijnen.
Antw.: de vergoedingen voor alle molens in het Land van Cuijk is in overeenstemming met de gemeente afgesproken waarbij ook vertegenwoordigers van de Molenstichting Oploo-Wanroij aanwezig waren. Bijna iedereen is er op vooruit gegaan en een enkele niet, daarmee moeten we leven.

2. Een moment van bezinning.
Gevraagd wordt om te gaan staan om een moment van stilte voor de leden die ons afgelopen jaar ontvallen zijn. Theo van Bergen, Henk Vinkers, Hans Heijs en Marko Sturm.
Bij de uitvaart van Hans Heijs was de collecte tbv de Molenvrienden en dit bedrag € 825,- wordt besteed aan iets tastbaars waarbij Hans in herinnering wordt gehouden. Later meer hierover.

3. Welkom nieuwe leden.
Ben Broekmeijer MIO, Martin Mulder MIO, Rene Speulman MIO, Tjeerd Heijs, Mariamolen en Pieter Weerts
Ben Broekmeijer is aanwezig en introduceert zichzelf. De redactie van de Molenvriend zal de MIO wel vragen voor een artikel “aan de licht”.

4. Jaarrede door de interim voorzitter.
In de jaarrede wordt toch het belang van ons blad de Molenvriend weer ter sprake gebracht. Alle nummers zijn op de website molenvrienden.nl te vinden, waar ook een inhoudsopgave te vinden is van alle Molenvrienden. No.121 gaat binnenkort verschijnen en wij hopen met de vernieuwde redactie dat er weer minimaal drie exemplaren per jaar verschijnen.

Molenstichting Noord-Brabant heeft de molenadviesraad omgevormd en gevraagd of alle voorzitters van de regionale verenigingen en stichtingen hier zitting in nemen. Er zijn al regelmatig voorzitters overleggen gepland. De molenstichting krijgt waarschijnlijk weer een molenconsulent. Tevens staat het roedefonds van de provincie en een draaipremie op hun agenda. De voorzitter haalde maar weer aan dat we het allemaal samen moeten doen en een bestuur alleen kan niet alles voor hun rekening nemen.

5. Jaaroverzicht 2025.
Alle leden hebben een overzicht van het jaarverslag ontvangen met de uitnodiging voor deze ALV en de voorzitter vraagt de vergadering of er nog op en aanmerkingen zijn. Alles werd akkoord bevonden. Met dank aan de secretaris.

Petro Boon heeft nog een vraag over het maalgoed. De molen in Beugen kan zakken duiventarwe (met steentjes) krijgen en wie graag iets daarvan wil hebben kan zich in Beugen melden. Bij ForFarmers wordt geen graan meer gehaald dit ivm de regels die zij daarvoor hanteren.

6. Financieel verslag 2025.

Jan van Riet presenteert het financieel jaaroverzicht. Afgelopen jaar is er door de gemeente LvC een waarderingsbijdrage voor de molens in het LvC beschikbaar gesteld en de onderhoudbijdrage voor de molens die eigendom zijn van de gemeente LvC lopen allemaal via de vereniging. Dus de bedragen komen binnen maar gaan er ook meteen weer uit. Doordat er weinig Molenvrienden zijn uitgegeven is het positieve resultaat € 2575,84. Met dank aan de penningmeester

7a. Verslag kascommissie.

De commissie bestond uit Piet Verbiesen en Wilma v/d Broek; beide zijn vanavond verhinderd en hebben schriftelijk verklaart dat zij de boeken zorgvuldig steekproefsgewijs hebben gecontroleerd en dat alles prima in orde is. Na deze woorden en het akkoord van de vergadering word de penningmeester gedechargeerd voor het gevoerde financiële beleid van het afgelopen jaar.

7b. Mutatie kascommissie.

Paul Verheijen neemt de komende twee jaar de taak van Piet Verbiesen als commissielid over. Piet bedankt.

8. Bestuursverkiezing.

Harm is aftredend en herkiesbaar, hij geeft aan als het bestuur weer compleet is en taken verdeeld dat hij een stapje terug doet.

Aart Mul is tussentijds aftredend en niet herkiesbaar. Door gezondheids-problemen heeft Aart zijn taken als bestuurslid, redactie lid en molenaar neer moeten leggen. Wij bedanken Aart voor zijn inzet voor de vereniging. Hij zal binnenkort thuis persoonlijk bedankt worden.

We hebben twee nieuwe kandidaten voor het bestuur nl. Petro Boon en Pieter Weerts. De vergadering gaat akkoord en wij feliciteren de heren met hun verkiezing in het bestuur en Harm met zijn herverkiezing, succes allen.

9. Molendag 2e Paasdag 6 april

Dit jaar hebben we de volgende molens gevraagd om hun molen op 2e Paasdag geopend te hebben. Nederasselt, Overasselt, Heumen, Plasmolen, Gassel en als extra gast de Zuidmolen in Groesbeek. Gerard Rikken die MIO is in Groesbeek heeft Piet Verbiesen bereid gevonden om hem die dag te gaan assisteren.
De voorzitter vraagt als er assistentie nodig is om dit dan te melden. De molens zullen geopend zijn van 11.00 – 16.30 uur.

10. Redactie Molenvriend.

Zoals gemerkt was de redactie van de Molenvriend afgelopen twee jaren niet in staat om het blad regelmatig uit te kunnen brengen. We waren blij dat er enkele leden bereid waren om de redactie te gaan ondersteunen.

Helaas moest Aart ivm met zijn gezondheid afhaken. Hij heeft meegewerkt aan de nummers 98 – 118 die van hoge kwaliteit waren. Aart bedankt voor jou inzet.

Schrikken was dat onverwachts Marko Sturm overleed, hij was jarenlang vanaf no.40 verantwoordelijk voor het in elkaar zetten van het blad en gereed maken voor de drukker.

Frans Rademakers is ook gestopt als redactielid. Frans was verantwoordelijk voor het controleren van de teksten van no. 81-120. Frans bedankt.

De redactie bestaat nu uit: Pieter Weerts, Piet Verbiesen en Petro Boon, heren succes.

De huisdrukker is gestopt en het blad wordt nu gedrukt door GaafGrafisch uit Wanroij.

11. Boekenkast Oeffelt

De boekenkast ontvangt wel eens boeken en iedereen is vrij om hieruit boeken te lenen.

12. Excursie 2026.

Harm heeft een excursie georganiseerd die op zaterdag 18 april zal plaatsvinden.

De volgende molens staan op de planning. De Ster Utrecht, De Achterste Molen Hellouw en De Zwaan Lienden. Verdere details volgen later.

13. Welke molen heeft er iets te vieren.

Paul zegt dat de molen in Rijkevoort dit jaar 125 jaar bestaat en weet nog niet of er iets hiervoor georganiseerd wordt.

Afgelopen jaar hebben we op de molens in Wanroij en Beugen “koffie op de molen” georganiseerd. Dit was goed bevallen en op 4 juni is molen Zeldenrust in Overasselt onze gastheer.

22 augustus introductie van het boek over Beugen en de Martinus molen geschreven door Martin v/d Berg

14. Rondvraag / mededelingen

Geen vragen maar een opmerking om volgende keer toch een werkende microfoon te hebben.

15. Lezing Sint Jansberg

Paul Thissen en Peter Pouwels hebben mee-geschreven aan een boek over landgoed de Sint Jansberg. Ontwikkeling en teloorgang van ‘een der schoonste landgoederen van ons Vaderland’. De lezing die zij hierover geven is zeer interessant. Na afloop zijn ook boeken voor de verkoop beschikbaar.

16. Afsluiting vergadering

De voorzitter sluit de vergadering af en bedankt alle aanwezigen. Iedereen wordt uitgenodigd voor een drankje.

Walter Cornelissen
Secretaris

MOLENDAG TWEEDE PAASDAG

De vereniging Molenvrienden Land van Cuijk en omstreken organiseerde ook dit jaar weer een Molendag op Tweede Paasdag, maandag 6 april.

Traditiegetrouw waren op deze dag verschillende molens geopend voor publiek. Bezoekers konden dit jaar terecht bij De Maasmolen in Nederasselt, Zeldenrust in Overasselt, de Bovenste Plasmolen in Plasmolen en Bergzicht in Gassel. Als speciale gast deed dit jaar ook De Zuidmolen in Groesbeek mee. In totaal waren er vier windmolens en één watermolen te bezoeken.

De Joannesmolen in Heumen was dit jaar helaas gesloten vanwege werkzaamheden aan de wieken.

Onder een mooi voorjaarszonnetje draaiden de molens en werd er ook graan gemalen. Bezoekers waren van harte welkom om een kijkje te nemen. De molenaars gaven graag uitleg over de werking van de molen en vertelden meer over het bijzondere molenaarsvak.

Op de website www.molenvrienden.nl is meer informatie te vinden. Daar staat ook een knoop-punten fietstocht van ongeveer 50 kilometer langs de deelnemende molens.

De Molendag bood zoals altijd een mooie gelegenheid voor jong en oud om kennis te maken met het bijzondere molenerfgoed van onze streek.

In een volgend nummer zullen we een sfeerverslag opnemen met foto's.

Moleninfo:

#De Maasmolen – standerdmolen – oud-Hollands

#Zeldenrust – standerdmolen – oud- Hollands

#Bergzicht – 8-kante bergmolen - van Bussel met remkleppen

#Bovenste Plasmolen – midden- en bovenslag watermolen

#De Zuidmolen - Fauël (fokwieken), hier met - hoogst uitzonderlijk - ook op alle vier de enden een Ten Haveklep. Daarnaast hebben de vier enden ook neusremkleppen.

INSCRIPTIES IN DE MARIA MOLEN TE HAPS

In de maalbak van het westelijk gelegen maalkoppel van de molen van Haps bevindt zich aan de achterzijde een verborgen en aan het oog onttrokken inscriptie die bijna twee eeuwen oud is. Dit is bijna net zo oud als de molen zelf.

I S M

HK 1827 NC

De inscriptie bestaat uit een jaartal met een drietal initialen. Van wie zijn deze initialen en welk verhaal gaat schuil achter deze inscriptie?

De middelste inscriptie van ISM is met kapitalen geschreven. Dit is mogelijk de naam van de eigenaar of geldschieter van de molen. De beide andere intialen HK en NC zijn mogelijk van de molenaars of molenaarsknechten die hier rond 1827 werkzaam zijn geweest. Kortom met een stukje genealogie en archiefonderzoek moet het toch mogelijk zijn het raadsel op te lossen?

De initialen HK zijn van Hendrikus Kloosters, *Kranenburg 1792. Deze verbleef rond 1827 in Haps getuige het bewijs dat zijn zoon Johannes Kloosters hier op 9 mei 1825 is geboren. Ook het feit dat hij in 1824 te Haps getrouwd is wijst in die richting.

Hendrikus Kloosters
Hendrikus Kloosters (Closters), *Cranenburg (Dld) 10-10-1792, beroep molenaar, zoon van Johannes Closters en Barbarij Beijers, trouwt op 15-08-1824 te Haps met Magdalena Claessens (Claassens) *Wanroij 02-01-1800, dochter van Hermanus Claassens uit Haps en Petronella Arnolda Klomp.

Inscriptie in achterzijde maalbak
(Foto: Kaynee Heinis)

Kinderen uit dit huwelijk:

1. Johannes Kloosters, *Haps 09-05-1825
2. Petronella Kloosters, *Nijmegen 25-09-1828
3. Bartholomea Kloosters, *Hatert 18-09-1829
4. Arnoldina Kloosters, *Hatert 26-12-1830
5. Arnoldina Kloosters, *Hatert 19-02-1832
6. Hendrika Kloosters, *Hatert 19-07-1833
7. Elisabeth Kloosters, *Hatert 25-11-1835
8. Arnoldina Kloosters, *Hatert 30-06-1837

Hendrikus Kloosters woont van 1824 tot 1827 in Haps. Hierna vertrekt het gezin naar Nijmegen-Hatert, waar ze op de volgende locaties verblijven;

1831 Vleeshouwers straat
1840 Kleefsebaan 1
1844 Houtstraat 259

De oudste zoon Johannes Kloosters, *Haps 09-05-1825 trouwt op 12-01-1876 te Overassselt met Geertrui Rongen, geboren te Overasselt 16-7-1837, beroep van Johannes is molenaarsknecht. Bij de geboorte van zijn kinderen in 1878 en 1879 wordt als beroep molenaar aangetekend. Johannes overlijdt op 59 jarige leeftijd op 20-09-1884 te Overasselt, beroep molenaar.

De inscriptie “I Kloosters 1860” van Johannes is nog altijd aanwezig in de Maasmolen te Nederasselt. Ook hier wordt de J als een I geschreven zoals dit waarschijnlijk ook bij de inscriptie van ISM is gedaan.

Inscriptie I Kloosters 1860 in Maasmolen (Foto: Vincent Claessens)

Nicolaas Coppens
Mogelijk zijn de initialen NC hier van molenaar Nicolaas Coppens. Nicolaas Coppens, geboren Den Dungen 19-04-1752, als zoon van Bartholomeus Coppens (1721-1746) en Johanna Graumans, is op 05-05-1776 te Heeswijk getrouwd met Clasiena Gijsbert van der Heijden.

Nicolaas Coppens, overleden te Dinther 21-02-1838, was van 1782 t/m 1799 molenaar op de Heeswijkse standaardmolen.
Ook bij ons in de buurt is in die tijd de uit Heeswijk afkomstige molenaar werkzaam geweest. Mogelijk dat door zijn opvliegend karakter en misdragingen de grond thuis onder zijn voeten te heet werd en hij hier even wat uit de wind wilde zitten?
Van 1828 t/m 1835 pacht hij de Groeningse molen, maar ook hier vertrekt hij na de nodige conflicten.

Open eindje?
De vraag van wie het inschrift ISM is blijft nog open?
Gezien het verschil tussen de kapitale hoofdletters en de kleinere letters van de molenaarsknechten betreft het hier waarschijnlijk de naam van de meester molenaar, eigenaar of geldschieter.
Vaak wordt de inscriptie J, omdat deze lastig te maken is, als een I uitgevoerd. Wie weet welke naam behoort bij de initialen van J S M mag het zeggen?

Wilhelmus Sigismundus Johannes Moorrees
Zijn de initialen van JSM van Johannes Sigismundus Moorrees, geldschieter van de molen van Haps? Mogelijk is de inscriptie ISM, hier tijdens de bouw in 1820 al aangebracht en zijn de andere twee er in 1827 bijgeplaatst?

Johannes Sigismundus Moorrees, *Nijmegen 03-12-1752, overleden 17-12-1820 te Nijmegen, oud 68 jaar, zoon van Johannes Moorrees en Wilhelmina Catharina Stock.

Jan Linders die in 1820 van W.S.J. Moorrees te Nijmegen F 2.000, - heeft geleend tegen rente 5% per jaar heeft niet aan zijn verplichting voldaan en moet in 1822 voor de rechter verschijnen samen met Abraham Arts die voor hem borg stond.
Jan Linders komt niet opdagen en Abraham Arts (burgemeester van Haps 1812-1832) vraagt om acht dagen uitstel, wat niet wordt toegestaan. Om de schuld af te lossen zit er niets anders op om de molen van Haps, die Jan Linders mogelijk in 1820 gekocht heeft, te verkopen.

Abraham Arts heeft al eens vaker borg gestaan voor Jan Linders toen deze in 1809 de molen van Mill in pacht heeft genomen.
Het is niet bekend wanneer Jan Linders daar vertrokken is, ook is onbekend wanneer hij op de molen van Haps is gekomen. De molen waarvan Jan Linders eigenaar is wordt in 1822 op verzoek van Abraham Arts, schout te Haps, als gevolmachtigde namens Jan Linders, molenaar te Haps in het openbaar verkocht.
De verkoop betreft een koren- windmolen met molenhuis, moeshof en aangelegen bouwland op het Hoogveld te Haps.
Jan Arts uit Haps, de broer van Abraham Arts, koopt de molen op het Hoogveld te Haps voor Fl 2950,-

Bron BHIC Toegangsnummer:7133
Inventarisnummer: 13, RAN 436-0098-0419

Johannes Moorrees (*1719-1792) was de bouwer en eigenaar van molen De Goede Hoop (1750) die in 1854 afbrandt en ook van de later genoemde molen van Post (1780), te Nijmegen, die in 1873 afgebroken wordt. Het toeval wil dat Hendrikus Kloosters rond 1840 op laatst genoemde molen werkzaam was.

Aquarel van J. van Leeuwen, uit 1826 met gezicht op de molen van Post.

Gezicht op de molen van Post welke gelegen was aan de weg van Nijmegen naar Berg en Dal.

De gebouwen aan de horizon links van de molen vormen het gehucht St. Anna. Rechts naast de molen aan de horizon de kerk-toren van Hees.

De wagens rijden over de hoog gelegen Ubbergse veldweg richting Stollenberg die parallel loopt aan de grote weg van Nijmegen naar Berg en Dal.
Aan de lange schaduw te zien is het in de namiddag. De bezoekers van de stad trekken met hun rijtuigen huiswaarts.

De schilder heeft op een hoog punt op de Hengstberg (achter de huidige St Maartenkliniek) gestaan.

De molen is volop in bedrijf en staat op het zuid westen te draaien opgezeild met vier halve lange.

Links staat een boerderij van het gehucht het Hengstdal gelegen aan de Berg en Dalse weg.
Voor de molen langs loopt de weg van Nijmegen naar Kleef, de oude Kleefse baan, zichtbaar aan de lintvormige begroeiing.

Volgens het bevolkingsregister van Nijmegen 1840, wijk G, woont het gezin van Hendrikus Kloosters met in totaal zes personen aan de Kleefsche baan 1.

1. Hendrikus Kloosters *Cranenburg
   oud 50 jaar molenaarsknecht
2. Geertruida Janssen *Neerbosch
   oud 41 jaar
3. Johannes Kloosters *Haps
   oud 14 jaar
4. Hendrika Kloosters *Hatertoud
   6 jaar
5. Elisabeth Kloosters *Hatertoud
   4 jaar
6. Hendrikus van der Grinten *Cranenburg
   oud 35 jaar molenaarsknecht

Hendrikus Kloosters en Hendrikus van der Grinten zijn in 1840 beide werkzaam op de nabij gelegen molen van Post.

Jan Linders bouwer van de molen te Haps op het Hogenveld?
Met de zoektocht naar Moorrees kom ik een akte in het regionaal archief van Nijmegen tegen uit 09-11-1820 waaruit blijkt dat Jan Linders F 2000,- gulden geleend heeft bij Wilhelmus Sigismudis Johannes Moorrees te Nijmegen. Als borg wordt ingebracht, een windkorenmolen met molenaarshuis, staande op een hoekje land, groot ongeveer een halve morgen, gelegen te Haps op het Hogenveld aldaar. In deze akte wordt tevens gerefereerd naar de koopakte van de grond op 28-08-1820, opgesteld door Mathias van de Voordt, notaris te Cuijk.
Bron: RAN 436-0098-0418

Met speciale dank aan Vincent Claessens en Kaynee Heijnis voor hun medewerking.

Groesbeek 15-7-2025
Peter Pouwels

Aquarel Arthur Johnson

AQUARELLEN ARTHUR JOHNSON

Op 7 november zijn Piet Peters en Oscar Huisman op bezoek geweest op de molen in Rijkevoort. Piet en Oscar zijn lid van Overloon War Chronicles. Deze stichting heeft tot basisdoel de geschiedenis van de Slag om Overloon levend te houden en uit te dragen. Zowel nationaal als internationaal, mede gericht op de toekomstige generaties.

Ze waren erg geïnteresseerd in de molen en in het bijzonder natuurlijk in de namen van de geallieerde soldaten op de koningspil. We hebben een hele tijd door de molen gelopen. Aan het einde van het bezoek ontvingen we twee kopieën van aquarellen

Deze aquarellen zijn geschilderd door Arthur Johnson, een Engelse soldaat die in de buurt gelegerd was. Zijn taak was om aan de hand van licht en geluid van door Duitsers afgevuurde artillerie de plaats te bepalen van waaruit werd gevuurd. Hieronder een stukje researchwerk van stichting War Chronicles over deze man en zijn reis door de omgeving.

Haps, Ledeacker en Rijkevoort
(7 oktober t.m. 13 november 1944)

Op 7 oktober 1944 verplaatste de A/10 Battery zich van Vosseneind (Schijndel) naar de omgeving van Haps. De batterijcommandopost ging naar Haps terwijl er vier lichtmeetposten door de A Troop (lichtmeet) werden ontplooid in Haps, Rijkevoort, Sint Anthonis en Oploo. De posten stonden in deze noord-zuid-opstelling om maximaal zicht te hebben op de Duitsers aan de overkant van de Maas die van daaruit de westzijde onder vuur konden houden. En ook kon de Duitse artillerie van daaruit vuursteun verlenen aan de Duitse troepen bij Overloon.

Op 9 oktober werd de batterijcommandopost verplaatst naar Ledeacker. Op diezelfde dag raakt motorordonnans Gunner Walter Beale van de C Troop (geluidmeet) dodelijk gewond bij een ongeluk met een Bren Carrier. Hij ligt begraven op het Oorlogskerkhof Overloon (Plot 2, rij D, graf 11).

Omdat het gevecht zich inmiddels in de richting van Venray verplaatste, werd op 14 oktober de meest noordelijke lichtmeetpost in Haps verplaatst naar De Twist (Westerbeek) om als meest zuidelijke van deze lichtmeetbasis(te) dienst te doen. Op 2 november veranderde de batterijcommandopost nogmaals van plaats, nu naar Milheeze en een paar dagen later naar Stegen (Asten), vooruitlopend op de vervolgopdracht.

In deze herfstperiode heeft Arthur Johnson zeer waarschijnlijk dus zijn schetsen en aquarellen gemaakt van de kerken in Haps en Ledeacker en de molen van Rijkevoort. In de War Diaries staat regelmatig dat lichtmeten niet mogelijk of beperkt mogelijk was t.g.v. slecht zicht en mist. Dat gaf hem dan mogelijk de tijd om te schetsen en tekenen. De schets van Ledeacker is gedateerd oktober 1944 en de aquarel van Rijkevoort is gedateerd op 13 oktober.

Aquarel Arthur Johnson

Een opvallende aantekening in de War Diary op 18 oktober is dat de kerk in Venray enkele dagen gebruikt is als waarnemingspost. Venray werd pas die dag bevrijd en meteen werd gebruik gemaakt van de restanten van de in puin geschoten kerk en de opgeblazen kerktoren om als waarnemingspost te dienen. Of Arthur toen zijn eerste schets van het gemeentehuis van Venray heeft kunnen maken, is in de nevelen van de geschiedenis gehuld. Vanaf 21 oktober werd de waarnemingspost overigens ingericht in een van Venrays psychiatrische centra.

De schetsen en aquarellen van Overloon zijn gezien de datering daarop ook gemaakt in de laatste twee tot drie weken van Arthur's verblijf in Ledeacker en omgeving.

Op 13 november verlaat A Troop de locaties noord van Overloon en wordt verplaatst naar Achterste Heusden in de omgeving van Asten voor de vervolgopdracht.

Arthur Johnson
(21 februari 1914 - 15 oktober 1980)

Arthur Johnson werd geboren op 21 februari 1914. Hij groeide op in het graafschap Kent in het zuidoosten van Engeland en ging na zijn schooltijd aan de slag als landmeter en tekenaar.

Tijdens zijn vroege twintiger jaren reisde hij graag naar de Alpen voor bergwandelvakanties en als fervent amateur-kunstenaar en fotograaf legde hij deze reizen graag vast met schetsen, schilderijen en foto's.

Na het uitbreken van de Tweede Wereldoorlog nam hij op 6 mei 1940 dienst in het leger en werd hij geplaatst bij de Royal Artillery School of Survey in Larkhill op Salisbury Plain. In januari 1941 kreeg hij zeven dagen verlof om naar huis terug te keren en met zijn verloofde Delia Hare te trouwen.

Na een korte periode bij de 20th Bomb Disposal Company werd Arthur in december 1942 ingedeeld bij het 10th Survey Regiment. Op 24 juni 1944 scheepte hij zich in vanuit Southampton en landde op 25 juni op Juno Beach in Normandië.

De verkenningsregimenten speelden een belangrijke rol bij het in kaart brengen van vijandelijke posities met behulp van sonar- en flitsapparatuur.

Terwijl de Geallieerden door Europa oprukten, greep Arthur elke gelegenheid aan om de plaatsen waar hij doorheen reisde te schetsen en te schilderen, zoals hij dat graag deed tijdens zijn vakanties in de Alpen voor de oorlog. Hij sprak niet over zijn oorlogservaringen, maar deze foto's geven een klein inzicht in zijn tijd in het leger.

Gelukkig overleefde Arthur de oorlog en werd hij op 25 april 1946 ontslagen bij de Royal Army Reserve.

Na zijn diensttijd keerde hij terug naar huis om met zijn vrouw Delia op een boerderij in Kent te gaan wonen. Hij vond werk als architect en was een fervent amateursporter. Hij kwam regelmatig uit voor de cricket- en rugbyteams van zijn dorp. In 1952 verwelkomden Arthur en Delia een tweeling, Julia en Denise. Hij overleed in 1980 op 66-jarige leeftijd, maar zijn collectie schilderijen en tekeningen is in het bezit van zijn dochters.

TORENMOLENS OP DE CAUSSE DU LARZAC

Tijdens onze vakantie in Frankrijk op de Causse du Larzac, ontdekten wij op de kaart van de Fédération des Moulins de France (www.fdmf.fr) dat er in de buurt van onze camping in Saint-Felix-de-Héras twee windmolens aanwezig waren. Op 22 juni 2024 was het open Monumentendag in Frankrijk waardoor de twee molens geopend waren voor bezoek.

De Causse du Larzac vormt een kalkstenen hoogvlakte op ca. 600 m hoogte en wordt vooral gekenmerkt door veel open droog terrein. Het ligt ten zuiden van het viaduct van Millau over de rivier de Tarn. De Causse du Larzac is dun bevolkt met veel natuur en vooral schapenhouderij die bekend is van de blauwe schimmelkaas uit Roquefort-sur-Soulzon. Het gebied maakt onderdeel uit van het Parc naturel régional des Grand Causes.

De torenmolen van Rédounel bij La Couvertoirade

De torenmolen Le Moulin de Rédounel ligt goed geëxponeerd op een ca. 800 m hoge heuvel net buiten het middeleeuwse vestingstadje la Couvertoirade en is vanaf de parkeerplaats goed te voet te bereiken. De torenmolen bleek opgetuigd en er was voldoende wind om te kunnen draaien. Omdat er veel bezoekers op de molen waren, was er maar weinig gelegenheid om uitvoerig met de molenaars te praten.

Van de Moulin de Rédounel was in de jaren 70 van de vorige eeuw niet veel meer over dan een ruïne in de vorm van een molenromp die stamt uit

de 17e eeuw. Het restauratiebedrijf van Bernard Badaroux uit Lapanouse de Sévérac heeft zowel het exterieur als het interieur compleet hersteld. Omdat er geen tekeningen of andere historische informatie beschikbaar was, heeft de molenbouwer een torenmolen uit Seyrignac (departement Lot) als referentie gebruikt. Badaroux heeft hierbij zoveel als mogelijk gebruik gemaakt van originele materialen en technieken zoals smeedijzeren nagels met vierkante koppen. De start van de restauratie in samenwerking met Vereniging Vrienden van La Couvertoirade begon in 1999 en met soms jaren stilstand veroorzaakt door het ontbreken van subsidies, donaties en sponsors kon in 2018 de molen voor publiek worden geopend en was de molen weer maalvaardig. Dit type torenmolen is wijd verspreid in grote delen van midden en Zuid-Frankrijk.

De kap is bedekt met schaliën van robinia. De molen kan met de hand worden gekruid met behulp van een lange houten staart die stevig in de kap is gemonteerd en op de grond wordt vastgezet in een stapel keien.

De wipstok in de kap wordt met een meterslange stok langs de romp vanaf de grond bediend. De hoogte van de romp, die is gepleisterd met kalk, bedraagt 7,3 m. Het gevlucht bezit houten roeden (oplangers) en is voorzien van een houten askop. De wieken zijn dwarsgetuigd. De witte zeilen zijn van kunststof (dacron) en kunnen door van onder naar boven op te rollen worden gezwicht. In oktober 2025 zijn door storm Benjamin helaas de wieken afgebroken en zullen komend jaar worden vervangen. In de kap bevindt zich de houten bovenas met het bovenwiel en een houten blokvang. Het bovenwiel is gekoppeld aan een stevig lantaarnwiel waarvan de as op haar beurt een paar meter lager op de steenzolder direct via het staakijzer de loper van het koppel molenstenen aandrijft.

Opvallend was het houten ornament aan het ondereinde van de schuddebak in de vorm van een paardenkop (‘cabalou’) met manen van paardenhaar. Hiermee kan de molenaar het tempo van de schuddebak goed volgen.

Op de begane grond wordt het meel uit de pijp opgevangen in een zak. De molenaar ter plaatse beschikt over een zeefraam dat met de hand wordt bediend. De geproduceerde bloem wordt in papieren zakjes verkocht aan bezoekers. Na het bezoek aan de molen hebben we een rondwandeling gemaakt door het oude vestingstadje la Couvertoirade, waarna we op weg gingen naar Saint-Pierre-de-la-Fage op ca. 20 minuten rijden naar het zuiden.

Torenmolen van Saint-Pierre-de-la-Fage

Bij torenmolen Le Moulin de Saint-Pierre-de-la-Fage waren wij de enige bezoekers. Wij werden hartelijk ontvangen door molenaar Sally Jennings die ons heeft rondgeleid en voorzien van veel informatie.

De molen staat in een open veld iets ten westen van het gelijknamige dorp op een hoogte van 620 m. De oorspronkelijke molen dateert al uit 1830. De gemeente is jaren geleden samen met de vrienden van de molen erin geslaagd om de molenromp met subsidie van de Franse overheid met succes weer tot leven te wekken. De restauratie werd uitgevoerd door molenbouwer Bernard Garibal uit Lautrec. In 2005 was de korenmolen weer maalvaardig en kon voor publiek worden geopend.

De twee bezochte molens vertonen veel gelijkenissen, maar zoals bij bijna alle molens waren er behalve veel overeenkomsten toch enkele duidelijke verschillen.

De molen van Saint-Pierre-de-la-Fage is qua formaat kleiner met een kortere romp met een hoogte van ca. 6 m en bezit een diameter aan de voet van 4,2 m. De lengte van de ongedeelde

douglas houten roeden bedraagt ca. 15 m. Onder de kap bevindt zich eenzelfde constructie als in de molen van Rédounel. De molen van Saint-Pierre-de-la-Fage beschikt echter alleen over een binnenvang. De eikenhouten bovenas weegt ca. 1 ton. Door het ontbreken van echte zolders wordt de grote afstand tussen het lantaarnwiel en het koppel molenstenen overbrugd door een meterslange steenspil. De overbrengingsverhouding van het bovenwiel (40 kammen) ten opzichte van het lantaarnwiel (10 staven van buxus) komt op 4:1.

Op de kaar (kastanjehout) 'zit' een houten vogel (ook wel kletsvogel genoemd) om de toevoer van het graan uit de kaar te doseren. Ook hier vonden wij een houten kop van een paard ('cabalou') op het einde van de schuddebak bij het staakijzer gemonteerd.

'Cabalou' op de schuddebak in de molen van Saint-Pierre-de-la-Fage

De molenstenen bezitten een diameter van slechts ca. 1 m en zijn van graniet dat ten noorden van Carcasonne (Sidobre) wordt gedolven. Het gewicht van de massieve loper bedraagt ca. 350 kg. Bij een windsnelheid van gemiddeld 50 km/uur produceert de molen ca. 50 kg meel in 4 uur tijd. De steenzolder bevindt zich op ca. 1,5 m boven de begane grond en is via een stenen trap en de buitendeur te bereiken. Hieronder bevindt zich de kelder waarin wij een dvd konden bekijken van de restauratiewerkzaamheden. De kelder is van buiten bereikbaar via een stenen trap naar beneden tot ca. 1,5 m onder maaiveld. Na de restauratie in 2005 is de molen opnieuw aan onderhoud toe waardoor de molen niet was opgezeild om te draaien en/of te kunnen malen.

Onze ansichtkaart van de molen de Vooruitgang in Oeffelt verkreeg onmiddellijk een eervolle plaats in een glazen kastje tussen andere foto's en documenten van de molen van Le Moulin de Saint-Pierre-de-la-Fage.

Albert en Joke Klarenberg

Referenties

- Fédération des Moulins de France (www.fdmf.fr)
- Association Les Amis de La Couvertoirade (www.lesamisdelacouvertoirade.fr)
- Le Moulin de Saint-Pierre-de-la-Fage (www.lemoulinsaintpierre.free.fr)

DE MOLENAAR

Er was eens een arme molenaar,
die was altijd gelukkig, maar één keer per jaar
verjaarde zijn vrouw en dan baalde hij zo,
nooit had hij eens geld voor een prachtig cadeau.
Hij lag ervoor krom, hij spaarde ervoor,
maar er was altijd wel wat en dan ging het niet door.
Soms was hij er bijna, maar dan kreeg hij weer pech,
ging de wind weer eens liggen, was zijn spaargeld weer weg.
Want zonder wind kan een molen niet malen
en moest hij brood van het spaargeld betalen.
En elk jaar weer zei hij diep gegeneerd:
'Weer geen cadeau schat, maar gefeliciteerd!'
En dan antwoordde altijd de molenaarsvrouw:
'Ach zonder cadeau hou ik ook wel van jou.
Wat maakt het nou uit, het leven gaat door,
ik hoef geen cadeau, de molen gaat voor.'
Maar op een keer, een verjaardag, geheel onverwacht,
het was niet te geloven, wie had dat gedacht,
lag er een pakje op haar stoel naast de schouw
met een brief waarop stond: Cadeautje voor jou.'
De jarige job gaf haar man toen een zoen
en zei: 'Schatje dat had je toch niet hoeven doen.'
Maar wat zou het zijn, dacht de molenaarsvrouw
en de molenaar zei: 'Het is echt iets voor jou!'
'Een jurk!' , riep ze blij. 'Of is het een hoed,
of zo'n bus waar je vermicelli in doet?'
'Wie weet,' zei de molenaar, 'misschien wel een sjaal,
of een paar stadse schoenen of een zilveren schaal.
Wie zal het zeggen, misschien wel een klok
of zo'n mokkenrekstok met aan elk stokje een mok.'

Het kon ook een kip zijn of een kilo roquefort.
Ze lachten zich rot en verzonnen maar door:
Een tweepersoons ligbad met bubbels erin,
een jaar gratis wind voor het hele gezin.
Het werd alsmaar gekker, een vliegend tapijt,
een reis naar de maan, met hotel en ontbijt.
Wie weet was het wel een zingende zaag,
of een varkentje met een knorrende maag,
of een fabriekje in leverpastei.
Het molenaarsechtpaar kwam niet meer bij.
Nog nooit had de vrouw zo'n verjaardag gehad.
Wat een cadeau ze, wat prachtig was dat.
De molenaar werd toen op zijn beurt verrast
want zijn vrouw borg het pakje op in de kast
en zei: 'Als jij jarig bent krijg jij het van mij
en dan verzinnen we samen de inhoud erbij.'
Aldus werd besloten en twee keer per jaar
gaven ze steeds het cadeau aan elkaar.
Jaar in jaar uit, ging het altijd weer zo
wel honderd keer lol van hetzelfde cadeau.

Zoals iedereen zijn ook zij doodgegaan
en is het cadeau mee het graf in gegaan.
En wat er nou inzat, vraag daar niet naar.
Het gaat niet om de inhoud, maar om het gebaar.
Klaar!

Harrie Jekkers en Koos Meinderts
Uit: De wondereik en andere sprookjes, Rubinstein, 2019

(Gepubliceerd met toestemming van de auteur)

GEVOLGEN VAN DE OMGEVINGSWET

Gevolgen van de Omgevingswet
(gebaseerd op 20220727_MEM_Dossier_ Omgevingswet op molens.nl)

Voor de bescherming van een molen zijn ten minste twee wetten relevant: de **Erfgoedwet** en de **Omgevingswet**.

De onlangs ingevoerde Omgevingswet zorgt samen met de Erfgoedwet voor een integrale bescherming van het Nederlands cultureel erfgoed.

Sinds 2016 is er de Erfgoedwet: één integrale wet voor museale objecten, musea, monumenten, zoals molens, en archeologie op het land, ondergronds en onder water. De Erfgoedwet ziet toe op de bescherming van het casco, het gebouw, het staande en gaande werk.

De functie van een molen wordt bepaald door de wind- of watertoevoer. Dit is feitelijk een zakelijk recht dat geregeld kan worden door regels te stellen over de ruimtelijke omgeving van een molen. Die ruimtelijke regels vallen onder de Omgevingswet.

Wat is van belang voor de molen?

Omgevingsvisie

Dit is een strategisch plan van beleidskeuzes, gericht op de hele fysieke leefomgeving en geeft aan welke waarden van de omgeving de gemeente of provincie wil koesteren en behouden voor de lange termijn, zo'n 20-30 jaar. Nadat de visie is vastgesteld moet er een monitoring programma gaan lopen. Laat de monitoring zien dat het niet goed gaat met de omgevingswaarden, dan is er de verplichting om daar een programma voor te maken of om de omgevingsvisie te herzien. De vraag wat er aan erfgoed gemonitord wordt, is van cruciaal belang en daar moet invloed op worden uitgeoefend.

Een omgevingsvisie is pas goed als de huidige traditie van 'alles kan overal mits goed ingepast' verandert naar 'niet alles kan overal omdat de omgevingswaarden dat niet toestaan'. Dat vereist bestuurlijke moed en een boel lobbywerk om daar te komen.

Omgevingsplan

Gemeenten, provincies en waterschappen moeten een regeling maken voor hun hele grondgebied. Dat zijn respectievelijk het gemeentelijk omgevingsplan, de waterschapsverordening en de omgevingsverordening.

Het omgevingsplan bevat regels over activiteiten die gevolgen (kunnen) hebben voor de fysieke leefomgeving.

Ook moet de gemeente voor het hele grondgebied functies aan locaties toekennen. Bijvoorbeeld wat er op een locatie mogelijk is aan gebruik, waarvoor een bepaalde locatie is bedoeld of wát een locatie is (zoals een monument of waterkering).

Het omgevingsplan vervangt de huidige bestemmingsplannen en de gemeentelijke verordeningen die over de fysieke leefomgeving gaan. Bestaande bestemmingsplannen blijven gelden totdat ze zijn aangepast. Er is een

overgangstermijn om alle bestemmingsplannen en gemeentelijke verordeningen in een omgevingsplan te integreren tot 1 januari 2029.

Fysieke leefomgeving

Het omgevingsplan gaat over alle aspecten van de fysieke leefomgeving, zoals de bescherming van monumenten, waaronder de molens, het archeologiebeleid en de omgeving van de monumenten zoals de molenbiotoop.

Omgeving monument

De omgeving van een beschermd monument is een aandachtspunt in het omgevingsplan. Daarin moet worden opgenomen dat in de omgeving van monumenten geen aantastingen mogen plaatsvinden die het monument ontsieren of beschadigen. Een voorbeeld is de omgeving van een molen: daar moet voldoende windvang gegarandeerd zijn.

Omgevingsvergunning

Voor veel activiteiten in de openbare ruimte gelden algemene rijksregels. Als die niet van toepassing zijn, is een vergunning nodig. Bijvoorbeeld voor het verbouwen van een rijksmonument. De overheid toetst vooraf of dat mag. Initiatiefnemers kunnen voortaan via één aanvraag bij één loket (het digitaal Omgevingsloket) duidelijkheid krijgen of een vergunning nodig is. Gemeenteraden bepalen zelf in het Omgevingsplan voor welke activiteiten wel of geen Omgevingsvergunning verplicht is.

Participatie

Burgerparticipatie is verankerd in de Omgevingswet. Het gaat erom dat participatie leidt tot betere plannen en meer draagvlak. De gemeente is verplicht om participatie te organiseren bij het opstellen van de omgevingsvisie, het omgevingsplan, een omgevingsprogramma voor een gebied of onderwerp en een projectbesluit.

Andere initiatiefnemers, zoals een projectontwikkelaar of een ondernemer, zijn verplicht om gegevens over participatie te vermelden in hun aanvraag voor een omgevingsvergunning.

In bepaalde gevallen, met name als de gemeenteraad die heeft aangewezen, kan participatie verplicht zijn.

Participatie kan op verschillende manieren plaatsvinden. Betrokkenen of belanghebbenden:

- worden alleen geïnformeerd;
- geven hun mening op het plan;
- kunnen adviseren;
- werken mee aan het plan;
- beslissen (mee) over het plan.

Deze niveaus worden ook wel de participatieladder genoemd: hoe hoger op de ladder, hoe meer betrokkenheid of invloed. De wet schrijft alleen voor dat moet worden aangegeven of er is geparticipeerd, hoe en wat er met de resultaten is gebeurd. De manier waarop en met wie mag zelf worden bepaald, passend bij de situatie.

Wat kun je (zelf) doen

• Participatie en ‘vooraan in het traject’ zijn belangrijke begrippen onder de nieuwe wet. Overheden en initiatiefnemers zijn verplicht aan participatie te doen of in ieder geval aan te geven wat ze hebben gedaan.
Voor de moleneigenaar of molenaar is het ook van belang om vroegtijdig bij een nieuw plan of ontwikkeling betrokken te zijn. Aan de voorkant is er nog het meest mogelijk en kunnen de belangen van de molen en de molenbiotoop het beste worden verankerd.

• Gemeenten zijn of gaan binnenkort bezig met hun Omgevingsvisie. Daarin geven zij aan welke waarden zij voor de toekomst belangrijk vinden. Heeft jouw gemeente al een visie of gaat ze ermee aan de slag? Zorg ervoor dat je erbij betrokken raakt.

• Het gemeentelijke Omgevingsplan geeft in de ontwerpfase de mogelijkheid om er invloed op uit te oefenen. De specifieke bepaling voor het beschermen van de molenbiotoop kan worden opgenomen in de regels van het Omgevingsplan.

Staat de molenbiotoop nu al in het bestemmingsplan, zorg er dan voor dat deze wordt meegenomen in het Omgevingsplan. Staat hij nog niet in het bestemmingsplan, dan is er zeker werk aan de winkel voor het Omgevingsplan. Let op: een molenbiotoop moet altijd met een cirkel op de plankaart of verbeelding worden aangegeven. Alleen een toelichting is niet voldoende.

• Let goed op publicaties over plannen in de buurt van jouw molen. Via de app Omgevingsalert, www.officielebekendmakingen.nl of Berichten over uw buurt - Zoeken | Overheid.nl blijf je op de hoogte van plannen in de buurt.

• Ga je aan de slag met je eigen molen? Bij een activiteit waarvoor een vergunning nodig is, moet je zelf ook aan participatie doen. Informeer en betrek je omgeving altijd bij je plannen.

• Nodig de wethouder met erfgoed in zijn/haar portefeuille eens uit op de molen en leg ook raadsleden uit wat het belang is van een goede windvang of watertoevoer voor de werking en het behoud van de molen. Zoek contact met de ambtenaren die over erfgoed gaan of juist over vergunningen. Misschien kun je afspraken maken over betrokkenheid bij plannen en ontwikkelingen.

• Provincies hebben hun nieuwe Omgevingsvisie veelal al vastgesteld. Zoek uit wat er in de die Omgevingsvisie staat over het belang van erfgoed en de plaats van de molen daarbinnen. Hieruit kun je afleiden of de provincie erfgoed en molens hoog in het vaandel heeft staan en of je er bij plannen in de omgeving van de molen op terug kunt vallen.

• Ook voor de Omgevingsverordening geldt dat de meeste provincies die, vooruitlopend op de inwerkingtreding van de wet, al hebben vastgesteld. Sommige provincies hebben de molenbiotoop als instructieregel opgenomen, wat wil zeggen dat alle gemeenten in die provincie dat zo moeten regelen in hun Omgevingsplan. Wat heeft jouw provincie geregeld? Let op: de provinciale verordening kan jaarlijks worden geactualiseerd.

• Kom je er zelf niet uit of heb je hulp nodig: vraag dan advies van je provinciale molenorganisaties, de molenconsulent of De Hollandsche Molen.

MOLENAARS VAN HET EERSTE UUR: JAN SELTEN

Jan is een molenaar van het eerste uur, geboren in 1950. Hij is niet, zoals vele molenaars, pas begonnen na zijn pensionering, maar veel eerder. Dat Jan molenaar is geworden, is makkelijk te verklaren. De boerderij van zijn ouders stond tegenover De Hamse Molen van Wanroij. Hij zag de molen dagelijks, maar daar had hij aanvankelijk weinig interesse voor. Dat veranderde pas toen de molen in 1974 in elkaar zakte. De constante aanblik van de ingestorte molen deed hem beseffen dat het toch wel erg jammer zou zijn als de molen verdween. Maar daarover later meer.

De ouders van Jan hadden een rozenkwekerij en dat betekende voor Jan dat hij al vroeg moest meewerken. En later werd hij zelf ook rozenkweker. Na zijn huwelijk kocht hij een huis in Wanroij. Toen zijn ouders stopten, nam Jan het bedrijf over en kwam weer in de boerderij wonen. Zijn ouders namen zijn huis over. De ingestorte molen werd weer zijn overbuurman.

Later “zakte de molen nog verder door“ tot hij met een wiek op de grond stond. Enkele jaren daarna las Jan ergens dat dit kwam door een storm. Een fraai stukje geschiedvervalsing volgens Jan. Want op die bewuste dag waaide het helemaal niet, laat staan dat er sprake was van storm. Volgens Jan had men geprobeerd de molen omver te trekken. Waarschijnlijk was het de bedoeling op deze plek iets anders te bouwen. Dat gebeurde gelukkig niet, want in 1977 werd begonnen met de wederopbouw van de molen. Jan ging toen regelmatig kijken en foto’s maken. Hij heeft wel 150 dia’s van de wederopbouw, maar omdat hij niets van molens wist, zijn ze tot zijn spijt molentechnisch nogal ondermaats. Omdat hij als zelfstandig ondernemer wel eens een paar uurtjes kon vrijmaken, ging hij soms ook helpen op de molen. Toen de molen klaar was, ging de zoon van de oude molenaar Reijnen de molen draaien.

Alhoewel Jan aanvankelijk niet van plan was de opleiding te gaan volgen, gebeurde dat toch. Hij kwam terecht bij Niek Wortman in Cuijk. Ze waren met ongeveer tien leerlingen. Ook Theo van Bergen (onlangs overleden) zat daar bij. Die heeft een keer veel geluk gehad, vertelt Jan, toen een stuk van de keerkuip naar beneden viel, vlak langs zijn schouder. Dat had slecht kunnen aflopen.

De opleiding ging destijds heel anders dan tegenwoordig, volgens Jan. Wie b.v. het snelste bij het zeil was, mocht opzeilen, de rest kon toekijken. Maar het was wel erg gezellig, vooral met z’n allen koffiedrinken tijdens de pauzes bij Mevr. Kessels, de vrouw Van Sjef Kessels, voormalig molenaar in Cuijk.

Ook het examen ging er heel anders aan toe. Jan demonstreert hoe de toenmalige examinator met de handen in de zakken rondliep en tegen allerlei molenonderdelen aanschopte en dan telkens vroeg: “Wat is dit?” Volgens Jan waren de examinatoren dictators en mogen we ons gelukkig prijzen dat het examen tegenwoordig heel anders verloopt. Nu probeert de examinator erachter te komen wat een kandidaat weet, destijds wilde hij

vooral weten wat de kandidaat niet wist en kwam hij met strikvragen.

Jan deed examen op de molen in Kekerdom. Hij zakte en vond dat wel een beetje terecht, want hij had er niet zoveel voor gedaan. Maar hij liet wel meteen weten dat hij niet opnieuw examen ging doen. De gemeente had hem namelijk al aangesteld op de molen, omdat de toenmalige molenaar niet vaker dan een keer of drie per jaar draaide. Hij moest later op dat besluit terugkomen, omdat hij zonder diploma niet verzekerd was. Het tweede examen vond plaats in Doetinchem en was een makkie. Daar vroeg de examinator hem hoe een standaardmolen opgebouwd moest worden en halverwege zijn verhaal feliciteerde hij hem al. Geslaagd! En daarna kon Jan doorgaan met wat hij allang deed, namelijk de molen draaien. Maar wel met verzekering voortaan.

Soms moest Jan de molen onverwachts stilzetten. Dat was als het brandalarm ging, want Jan was ook lange tijd lid van de vrijwillige brandweer. Voordat de molen eigendom werd van de gemeente was de molen toegevoegd aan de Molenstichting molens van Oploo en Wanroij. De naam St. Anthonis mocht echter om onduidelijke redenen nooit toegevoegd worden aan de naam van de stichting. Dat soort dingen lag vroeger nogal gevoelig, volgens Jan.

Het contact met de gemeente (huidige eigenaar van de molen) verloopt goed, zegt Jan. Meestal is een telefoontje genoeg en komt de gemeente snel in actie. Als voorbeelden vertelt Jan dat er op een gegeven moment bomen langs het fietspad geplant waren tot aan de molen. Na een telefoontje dat dit toch niet de bedoeling kon zijn waren ze enkele dagen later al omgezaagd. Weliswaar hadden er twee meer omgezaagd moeten worden, niet voor de wind, maar voor het uitzicht, maar daar wilde hij niet over zeuren. En toen het loonbedrijf dat het gras rond de molen maait twee kruipalen stuk reed kwamen er snel nieuwe. Betaald door de gemeente, want het loonbedrijf ontkende simpelweg dat zij het gedaan hadden.

Jan heeft nog wel een (langdurig) conflict met de gemeente dat nog steeds niet is opgelost. Dat betreft de vergoeding die hij nu van de gemeente ontvangt. Toen Jan begon op de molen kreeg hij 2000 gulden terwijl molenaar Reijnen 3000 gulden kreeg. Maar aangezien Jan het ook voor niks gedaan zou hebben, vond hij dat geen probleem. Later zakte de vergoeding naar 1000 gulden en zo steeds verder. De huidige vergoeding is € 550,-- per molen, dus in zijn geval, voor vier personen. Dat vind Jan diefstal door de gemeente. Dat zit hem zo hoog dat hij dit tot de hoogste instantie wil aanvechten. Maar daar heeft hij iemand voor, zegt Jan. Iemand die rustig en netjes te werk gaat. Want Jan weet van zichzelf dat diplomatie niet zijn sterkste punt is. Hij vindt ook dat hij in deze zaak in de steek gelaten is door het bestuur van de Molenvrienden en de Stichting molens van Oploo en Wanroij. Zij hebben niet eens geprobeerd een betere vergoeding te krijgen. En daarom was hij niet op de laatste vergadering en heeft hij niet deelgenomen aan de molendag.

Maar verder draagt hij de Molenvrienden een warm hart toe en vindt het belangrijk dat ze blijven bestaan. Het ziet er een beetje zorgelijk uit, meent Jan, met het vinden van nieuwe bestuursleden en de problemen rond het verenigingsblad. Ook moeten er nodig nieuwe, jongere molenaars

bij komen die de vereniging weer nieuw elan geven, want de groep als geheel begint op leeftijd te geraken.

Dat geldt ook voor Jan zelf, want hij biecht op dat hij laatst een keer een ‘snipperdag’ heeft genomen na een paar drukke molenweekenden. En ook een aantal nevenfuncties die hij had als actieve en betrokken dorpeling, heeft hij opgezegd waaronder het lidmaatschap van het WAC (Wanroijs Activiteiten Committee) en de carnavals- en jeugdcarnavalsvereniging.

Jan werkt nog wel mee aan de jaarlijkse oud-ijzer actie. Hij heeft het zelfs geschopt tot hoofdsorteerder, vertelt Jan lachend. Daarnaast houdt hij zich bezig met het restaureren van een klassiek vrachtwagentje waarmee hij zijn maalstoeltje vervoert naar allerlei evenementen van b.v. oldtimer tractoren.

Hoe Jan aan dat maalstoeltje is gekomen wil hij ook nog graag even vertellen. Toen Jan hoorde dat Toon Olliemeule (plaatselijke bijnaam) ging stoppen, wist hij dat daar een olieslagbank aanwezig was. Jan was graag bereid die man daar van te ‘verlossen’. De slagbank heeft hij na verloop van tijd weten te ruilen tegen een maalstoeltje aangedreven door een dieselmotor. Enige handigheid kan hem dus niet ontzegd worden. De molenaarsterm hiervoor is gewiekst.

Jan heeft zijn boerderij al voor zijn pensioengerechtigde leeftijd verkocht aan de gemeente. Pas achteraf realiseerde hij zich dat er bij de boerderij een aantal bomen stond dat een bedreiging vormde voor de biotoop van de molen. Hij had spijt dat hij die bomen niet voor de verkoop omgezaagd had, want hij verwachtte dat het een heel gedoe zou zijn om ze nu nog weg te krijgen. Hij heeft de gemeente gebeld en tot zijn verbazing zag hij dat ze een paar dagen later al waren omgezaagd.

De jaren tot zijn pensioen heeft Jan gewerkt voor een aantal gemeentelijke overheidsdiensten. Voor iemand die als zelfstandige altijd hard gewerkt had was dat een luizenleven. Dat luizenleven heeft Jan na zijn pensionering kunnen voortzetten. En alleen met dingen die hij leuk vindt. En een van de dingen die hij leuk vindt is de molen. Daar zal hij voorlopig zeker nog vaak te vinden zijn. Ik ben wel benieuwd of Jan nog vaker een snipperdag gaat nemen. Want dat akkefietje met de gemeente is nog niet opgelost!

Rest mij nog Jan hartelijk te bedanken voor de geboden gastvrijheid en het gezellige gesprek.

Piet Verbiesen

MOLENAARS HEUMEN NAAR MOLENMAKER BEIJK

Op woensdag 26 november brachten de molenaars van de gemeente Heumen een bezoek aan molenmaker Beijk in Afferden (Li). Deze molenaars waren Ron Smit en Theo Jetten van de Joannusmolen te Heumen, Wilma en Nico van den Broek van de Zeldenrust in Overasselt en Vincent Claessens en Piet Verbiesen van de Maasmolen in Nederasselt. Helaas was Stijn Arts (Zeldenrust) verhinderd.

Dit uitstapje werd aangeboden door de gemeente Heumen en was onderdeel van het bestuurlijk overleg dat we twee keer per jaar hebben met de gemeente. Aangezien burgemeester Joeri Minses de monumenten van de gemeente in zijn portefeuille heeft, werden we vergezeld door hem en Anke van Eijken die (tijdelijk) Lydia Thermoshuizen opvolgt als ons aanspreekpunt bij de gemeente.

We werden hartelijk ontvangen door Max Beijk met koffie en gebak. Hij vertelde eerst iets over de geschiedenis van het bedrijf waarin ook het verhaal hoe zijn opa in Afferden terecht was gekomen. Zijn opa werkte bij een molenmaker (Chris van Bussel) die overal in het land van Busselneuzen aanbracht, maar ook gewone reparaties verrichte.

Hij werd naar Afferden gestuurd om de molen te repareren. Hij reisde met de trein en de bus. Bij een klus zo ver van huis ging je In die tijd ’s avonds niet naar huis, maar werd een slaapplek voor je gevonden in de molen of bij de molenaar thuis tot de klus geklaard was. De opa van Max werd ondergebracht bij de molenaar en die had toevallig een leuke dochter. De rest laat zich raden.

Max is zelf op 17-jarige leeftijd begonnen in het bedrijf en hij heeft het twaalf jaar geleden van zijn vader overgenomen. Er zijn veertien mensen in vaste dienst en er werken ook nog een aantal losse krachten.

Sinds een aantal jaren maken ze zelf ook roeden.

Bij de rondleiding blijkt dat een nauwkeurig en best indrukwekkend proces te zijn. Een horizontale roede lijkt een stuk langer dan een verticale. En hoe er van ijzeren platen van verschillende dikte, vorm en afmeting een roede wordt gelast, is prachtig om te zien. Elk exemplaar is uniek. Er werd o.m. gewerkt aan een roede met van Busselneuzen.

Op de houtafdeling werd gewerkt aan het restaureren van de kruiring van een molen. Max vertelde dat die molen een beetje scheef gezakt was en daardoor de ijzeren rollen van het Engelse kruiwerk dermate versleten waren dat ze vervangen moesten worden. Theo en Ron konden de oude roeden van hun molen zien liggen. Hiervan worden twee stukken afgezaagd die zij willen gebruiken voor de ingang van hun molenterrein. En ook de ijzeren platen voor hun nieuwe roeden lagen al klaar, maar ze moeten nog even geduld hebben.

Vlnr: Theo Jetten, Ron Smits, Vincent Claessens, Piet Verbiesen, Nico van den Broek, Wilma van den Broek, burgemeester Joeri Minses en Max Beijk

Na de interessante rondleiding was er een kort fotomoment en daarna hebben we nog een uur vergaderd over de zaken die spelen rondom onze molens.

Aan het eind van de vergadering werden we door de burgemeester verrast met een mooi pakket voor elke molenaar als dank voor het in stand houden van de drie molens in zijn gemeente. Waarvoor dank natuurlijk, maar laat dat laatste nu juist onze hobby zijn.

Piet Verbiesen

EXCURSIE

We gaan weer eens op excursie om een paar mooie molens te bezoeken. Het wordt een gevarieerd programma met drie zeer verschillende molens.

Als eerste gaan we naar de Ster, een zaagmolen in Utrecht. Op deze molen is Martin v/d Berg gastheer. Daar worden we ontvangen met koffie en hebben alle tijd om deze molen te bekijken. Daarna gaan we naar de Achterste Molen van Hellouw. Deze Wipmolen was vroeger in gebruik als poldermolen. Op dit moment draait hij in een circuit. En er is een bezoekerscentrum bij. Hier gebruiken we de lunch die door de molenaar en staf wordt bereid. Als het kan buiten op het terras of anders in het Bakhuis.

Als laatste gaan we naar de Torenmolen de Zwaan in Lienden. Deze molen uit 1644 wordt op dit moment gebruikt voor het malen van graan.

Het is een mooi en afwisselend programma, het belooft een leuke dag te worden. De complete uitnodiging met inschrijfgegevens krijgen jullie via Walter, want de molenaars waar we op bezoek gaan, willen natuurlijk graag weten hoe groot de groep is.

Voor evt. vragen, neem gerust even contact met me op. Harm van Es

GROEVE SAINT-JULIEN DES MEULIÈRES

Bezoek aan de oude groeve voor molenstenen van Saint-Julien Des Meulières (F).

Op de kaart van de Franse organisatie voor molens (www.fdmf.fr) ontdekten wij tijdens onze vakantie in juni 2024 in Zuid Frankrijk ten noord-oosten van Carcassonne buiten het dorp La Livinière een oude groeve voor molenstenen (“carrière de meules”).

Het leek ons interessant om deze locatie te bezoeken. De groeve ligt aan de D182 op ca. 1 km ten zuiden van het buurt-schap Saint-Julien Des Meulières in het wijnge-bied Minervois (departement Hérault). Het gaat om een vrij vlak terrein met een oppervlakte van ca. 9 ha op een hoogte van 430 m. Vanaf de weg is de groeve door de struikvormige mediterrane begroeiing (garrique) onherkenbaar. Ook op kaarten of satelliet opnames valt dit zonder kennis vooraf niet direct af te lezen dat het hier om een groeve gaat. Naast de ingang van het terrein bij de parkeerplaats staat een duidelijk informatiebord in het Frans en Engels.

Informatiebord bij de ingang van demolengroeve aan de D182 bij Saint-Julien Des Meulières

Michel Sicard (Universiteit van Toulouse) heeft omstreeks 2003 aan de hand van geologische kaarten de groeve herontdekt.

Alain Belmont, onderzoeker naar groeves voor molenstenen (Universiteit van Grenoble) heeft samen met de burgemeester van La Livinière, Pierre-André Pédesseau, het in 2013 aangelegde leerpad geopend.

De verschillende informatie-panelen langs de route van ca. 1 km schetsen een duidelijk beeld van de geschiedenis over deze groeve voor molenstenen. Het wandelpad is goed begaanbaar en vrij toegankelijk. De route loopt door een maanlandschap van hopen los gehakte kalksteen en mediterraan struikgewas.

Al snel ontdekten we verschillende achtergelaten molenstenen in diverse formaten of restanten ervan.

Achtergelaten molenstenen

Het harde kalkhoudende gesteente bezit een hoog gehalte aan fijne stukjes kiezel (conglomeraat) en was hierdoor geschikt voor molenstenen om graan mee te malen en olijven mee te persen. Het bevindt zich in lagen van 40-60 cm dikte.

Detail kalkhoudend gesteente met hoog gehalte aan kiezel

Hiervoor moest eerst het bovenliggende pakket van kalkgesteente met houwelen worden opengehakt. De diepte van de groeven bedraagt ca. 15 m (zie foto). Vanaf het wandelpad zijn er bij mooi weer fraaie vergezichten op de Pyreneeën en het omringende landschap van de Minervois.

De ca. 15 m diepe groeve, nu deels begroeid

De groeve kent een lange historie en wordt al omstreeks ca. 1100 in archieven vermeld. In de middeleeuwen werden hier massieve molenstenen (monolieten) uitgehouwen met een diameter van 80-100 cm. Het voorzag een groot gebied in de regio van molenstenen die tot over een afstand van ca. 100 km werden getransporteerd.

In de zestiende eeuw bereikte de productie, mede door een betere organisatie haar hoogtepunt met 50 tot 100 molenstenen per jaar. De meeste molenstenen uit die periode bezaten een doorsnede van 1,60 en 1,80 m. Later werden ook samengestelde molenstenen geproduceerd.

In totaal zijn er uit deze groeve over een periode van ca. 1000 jaar naar schatting minimaal 20.000 molenstenen uitgehakt. De handel hierin moet zeker lucratief zijn geweest.

Uit de geschiedenis van de groeve blijkt dat er regelmatig conflicten bestonden tussen de eigenaren van adel en de uitvoerende partijen.

Na de aanleg van het spoorwegennet in Frankrijk rond 1850 kwam de productie in de groeve tot stilstand. Transport van de kwalitatief betere molenstenen uit de groeve van La Ferté-sous-Jouarre bij Parijs naar Zuid-Frankrijk vormde geen enkele belemmering meer. Daarna is de locatie snel in de vergetelheid geraakt. Wij vonden het bezoek aan de groeve voor molenstenen erg de moeite waard.

Albert en Joke Klarenberg

Referenties

- Fédération des Moulins de France (www.fdmf.fr)
- Office de Tourisme du Minervois au Caroux (www.minervois-caroux.com)
- Meulières de Saint-Julien (2015) in Los Rocaires 17: 43-47 (Bulletin de liaison du Centre de Ressources Développement durable de Vailhan

WIEKVERBETERING OP MOLENS IN OORLOGSTIJD

Molen De Reus in Gennep kreeg eind 1943, tijdens een eerste grote restauratie, de Van Bussel-stroomlijnwieken. De werkzaamheden werden in de zomer van 1944 voltooid, waarna de molen op 5 augustus 1944 feestelijk in bedrijf werd gesteld met dit vernieuwde wieksysteem.

Eind 1943 heeft molen De Reus, na het aanbrengen van het van Bussel wieksysteem, voor het eerst weer gemalen, hieronder een citaat uit de brief, van 14-12-1943, van de bevindingen, die molenaar Jean Coopmans, aan de Hollandsche molen schreef;

"Wat de wiekverbetering betreft kan ik U berichten, dat is in een woord af, zodat 't dan ook mijn verwachtingen verre overtrof. We zijn zaterdag namiddag (11-12-1943) aan 't malen gegaan, zonder zeilen ervoor, en maalde, meer dan op volle kracht. Zodat de molenmaker welke nog hier was, riep tot mij, gooi de vang er maar op, ze loopt veel te hard, toen hebben wij ze wat uit de wind gezet. Vroeger zouden we met dezelfde wind minstens 4 halve zeilen er voor moeten hebben leggen, wilde we 't zelfde bereiken. Zodat dan ook alle molenaars hier in de buurt hun molens willen laten verBusselen, stroomlijnen. Als ze 't maar voor elkaar krijgen gezien de algemene materiaal schaarste".

Aanvulling: Er stond die dag een koude NO wind kracht 3-4

Zaterdag 5 augustus 1944 was het molenfeest. Het gold de heropening van de fraai gerestaureerde stenen bergmolens van J. Coopmans te Gennep, Arnoldus Gerrits te Oeffelt en de standerdmolen van Theodor Groothusen te Beugen.

Waarom er een molenfeest van werd gemaakt? Omdat hier blijken van goed inzicht werden gegeven. Door verbetering van hun molens door aanbrenging van stroomlijn-wieken volgens het systeem van Bussel verbeteren zij het rendement van hun bedrijf en blijft de windkorenmolen voor 't landschap bewaard. Onder stimulering van de ver. " De Hollandsche Molen", namens welke jhr. mr. van Rijckevorsel bij die feesten sprak, is bereikt, dat technische verbeteringen gepaard gaan met behoud van het oorspronkelijk beeld van den molen.

Aan de opening was in alle plaatsen een officieel karakter gegeven en het gezelschap, dat zich bij den fraai gelegen molen „De Reus" te Gennep aan den verkeersweg naar Goch verzameld had, werd verwelkomd door Jhr. mr. van Rijckevorsel, die een en ander memoreerde van het streven van de vereniging " De Holland-sche Molen". Ook namens de vakgroep werden gelukwensen gebracht en werden de eigenaars van de molens geprezen. Want, zo verzekerde men ons, een molen met stroomlijnwieken maalt bij kalme wind

toch altijd nog drie tot viermaal zoveel als een normale.

Artikel uit de Provinciale Geldersche en Nijmeegse Courant van 8-8-1944

Zaterdag 5 augustus 1944, temperatuur 20 graden, zonnig wind NO-3, molen De Reus staat met vier vol te malen. Van deze bijzondere dag op molen De Reus, kreeg ik onlangs van Martin van den Berg, twee foto toegestuurd. Deze foto's waren afkomstig uit het privé archief van Jan den Besten, die opgeslagen is in het archief van De Hollandsche molen te Amsterdam.

Bij deze foto kreeg ik de vraag of ik wist wie er op deze foto stonden. Voor mij niet zo moeilijk, op deze foto staan n.l. Jan Coopmans (1934) en zijn vader Jean Coopmans (1895) die eigenaar is van molen De Reus.

Op het van Bussel wiek verbetersysteem prijkt de Nederlandse driekleur, en dat in oorlogstijd, toen het verboden was de nationale driekleur te voeren. Door toedoen van Piet Jochijms van de Zuidmolen in Groesbeek, waar sinds 1937 de nationale driekleur op de van Busselwiek prijkte, mocht de Nederlandse vlag op de wieken blijven, als argument had Piet tegen de Ortskommandant gezegd dat als de molen één kilometer meer naar het oosten gelegen had, er de Duitse vlag op gestaan had.

In 1971 wordt de molen gedeeltelijk hersteld waarbij de oude Potroede wordt vervangen door een nieuwe gelaste binnenroede van firma De Bie uit Sprang Capelle. Hierbij verdwijnen de Van Busselneuzen en komt het oud-Hollands gevlucht weer terug op de molen.

Speciale dank aan Martin van den Berg, voor het beschikbaar stellen van de foto's afkomstig uit het archief van Jan den Besten.

Bron; Allemolens,nl, Een leven rond de Zuidmolen van Jan Jochijms, Delpher.

Peter Pouwels

MOLENS IN DE REGIO

Ronde stenen bergmolen Nooitgedacht te Afferden

Deze keer geen nieuws van deze molen.

Ronde stenen bergmolen Martinus te Beugen

We zijn natuurlijk erg geschrokken van het veel te vroeg overlijden van Marko Sturm. Hiermee verliest de Martinus de molenaar met de meeste draaiuren we voelen dit verlies nog steeds.

De afgelopen maanden was het rustig op de Martinus. We hebben een aantal keer niet kunnen draaien op woensdag omdat het weer tegenzat. Of te veel ijs in het gevlucht of te weinig wind door een hogedruk gebied.

Het gras op de molenbelt en op het plantsoen voor de molen begint al aardig te groeien. We zijn blij met een belt die nu groot genoeg is om achter de lier om te kunnen loipen en die nu helemaal vlak is. Het is nog even afwachten hoe de plastic roosters langs de rand zich houden maar dat lijkt wel een hele goede oplossing.

We zijn nog aan het wachten op de nieuwe lampen die in de belt geplaatst gaan worden en ook de fa. Beijk heeft nog het een en ander te doen op de Martinus. Maar dat komt vast wel goed. De komende weken krijgen we bezoek van kleuters van de basisschool de Peppels uit Boxmeer die op de molen een zgn. keuzecursus krijgen over het wel en wee van de molen.

Als molenaars zijn we nauw betrokken bij de samenstelling van een boek over de Martinus en Beugen. Dit boek wordt geschreven door Martin van den Berg, de zoon van de laatste beroeps-molenaar op de Martinus. Het is een hele mooie ervaring om mee te maken dat iemand een boek schrijft over “jouw molen” en daar dan ook nog een zeer uitgebreid archief onderzoek voor doet. De presentatie van dit boek is gepland op 22 augustus. Verdere informatie volgt.

De molenaars van de Martinus
Harm van Es en Pieter Aarts

Ronde stenen bergmolen Jan van Cuijk te St Agatha

Verslag werkzaamheden en ontwikkelingen

Bij Korenmolen Jan van Cuijk zijn de afgelopen periode verschillende werkzaamheden uitgevoerd om de molen en het bijbehorende terrein goed te onderhouden en klaar te maken voor de toekomst.

Zo is het voegwerk van het pakhuis hersteld. Tegelijkertijd zijn de muren grondig gereinigd en geïmpregneerd, zodat ze beter beschermd zijn

tegen vochtdoorslag. Dankzij deze werkzaamheden oogt het pakhuis weer verzorgd en is het metselwerk beter bestand tegen de weersinvloeden.

Ook werd er in het kader van NLdoet een schoonmaakdag bij de molen georganiseerd. Met behulp van vrijwilligers is er flink gewerkt om de molen en het terrein netjes te maken. Door deze gezamenlijke inzet heeft de molen haar vertrouwde witte uitstraling weer teruggekregen, iets waar veel bezoekers en omwonenden van genieten.

De komende tijd staat er nog meer op de planning. Er wordt momenteel gewacht op Beijk voor de schilderbeurt van de molen. Voor deze werkzaamheden is vorig jaar al opdracht gegeven, zodat ook het schilderwerk weer volledig in orde wordt gebracht.

Daarnaast staat er voor 2026 een verdere metamorfose van het molenterrein op de planning. Het terrein zal een natuurlijkere uitstraling krijgen, die beter aansluit bij de historische omgeving van de molen. Vroeger hadden molens vaak een meer natuurlijk ingericht erf, passend bij het landschap en het ambachtelijke karakter van de molen. Met deze aanpassing wordt geprobeerd dat historische beeld weer terug te brengen.

Met deze werkzaamheden en plannen blijft korenmolen Jan van Cuijk niet alleen goed onderhouden, maar ook een levendige en karaktervolle plek waar geschiedenis, ambacht en vrijwilligerswerk samenkomen.

Achtkante bergmolen Bergzicht te Gassel

Deze keer geen nieuws van deze molen.

Ronde stenen bergmolen De Reus te Gennep

Op 10 november 2025 hebben we voor de eerste keer weer kunnen draaien, nadat Beijk de nieuwe roede, Beijk nr. 197, heeft gestoken en opgehekt.

Bij het erin zetten van de stormborden komen we erachter dat de nieuwe roede er op kop ingestoken is en klopt de aangebrachte markering niet meer. Zodoende nieuwe markeringen, in de vorm van witte stippen, op alle borden en de enden aangebracht.

Bij het doorzetten blijkt dat de bovenste heklat van een end tegen de muur aanloopt. Max Beijk hiervan op de hoogte gebracht en gezamen-lijk besloten de bovenas iets op te laten tempelen.

De week erop zijn de molenaars dan ook teruggekomen om de as een cm of 3-4 op te tempelen zodat het hekwerk weer vrij kan draaien. Ook is het omloopwiel voor het nieuwe dikkere vangtouw aangepast zodat dit ook weer soepel draait. Tevens is er ook op buitenroede van Beijk nr. 3 uit 2018 een passend roedeplaatje aangebracht.

Sinds kort volgen MIO's Martin Mulder uit Afferden en Kaynee Heijnis uit Ottersum hun opleiding op onze molen en mogen we ze de kneepjes van het vak bijbrengen.

MOLEN NOOITGEDACHT

'Hoe groot is de kans dat je Mulder heet, naast een molen woont én molenaar bent?'

Peter Pouwels. 10-3-2026
Namens de molenaars van De Reus
Coby Weerts en Jan Schim

Achtkante bergmolen Gerarda te Heijen

Deze keer geen nieuws van deze molen.

Ronde stenen grondzeiler Joannusmolen te Heumen

Deze keer geen nieuws van deze molen.

Achtkante stellingmolen te Linden-Katwijk

We hadden een trage start dit jaar. Vanaf 2 januari tot en met 14 maart zijn we driemaal op de molen geweest en daarvan hebben we eenmaal kunnen draaien met als resultaat slechts 298 omwentelingen. Rob Snel kan tijdelijk niet actief meedraaien op de molen en daarom is Pieter de Haan nu de tweede molenaar.

Namens de molenaars Peter Simons en Pieter de Haan.

Jaaroverzicht 2025 Linden-Katwijk

Molenaars: Peter Simons en Rob Snel

Openstelling van de molen:
Wij zijn 20 keer op de molen actief geweest en hebben 53 uren gemaakt om de molen te laten draaien, onderhoudswerkzaamheden te verrichten en open te stellen voor het publiek
Twee keer hebben we de molen geopend en gesloten voor werkmensen.

Aantal omwentelingen van het gevlucht:
De teller op de bovenas heeft een tijd niet gefunctioneerd waardoor het aantal omwentelingen niet bekend is.

Bezoekers:
We hebben aan ruim 43 belangstellenden de molen van binnen en buiten laten zien.

Hoogtepunten en dieptepunten:
In januari zijn er vier nieuw molenzeilen opgehangen.
8 februari was er de jaarvergadering van de TIMS Molinologie in het woonhuis.
Op 10 juli is tijdens het draaien een windbord uit het gevlucht geschoten.
Tot tweemaal toe hebben we de molen in de rouwstand moeten zetten voor twee overleden oud-molenaars uit het Land van Cuijk.
Nieuwe kerstverlichting aangeschaft en op 14 december deze aan de stelling en het gevlucht opgehangen.

Werkzaamheden molenaars:
Vogelnesten tussen het rollenkruiwerk opgeruimd, het gevlucht laten draaien, de molen schoongehouden en bezoekers rondgeleid.

Meer informatie over de werkzaamheden leest u in het molenjournaal 2025.

Bouwkundige staat van de molen:
De molen is in goede staat

De verwachtingen voor het jaar 2026:
Veel wind en veel bezoekers.

De molenaars, Peter Simons en Rob Snel

Ronde stenen bergmolen De Korenbloem Mill

Over de afgelopen periode valt er voor de Korenbloem in Mill niets bijzonders te melden.

Pieter de Haan

Standerdmolen Maasmolen te Nederasselt

Over de Maasmolen zelf valt op dit moment niets te melden. De molen mag nog steeds maar om de week een paar uurtjes draaien, waarbij bezoekers in principe niet welkom zijn. We gaan er nu vanuit dat de molenmaker in de loop van volgend jaar kan beginnen met het vervangen van het complete gevlucht. Verder kunnen we vertellen dat er komend najaar een aantal bomen op het terrein van buurman Joop gerooid gaan worden, zodat de windvang weer een stukje beter wordt. Het kappen zou oorspronkelijk afgelopen januari plaatsvinden maar is door omstandigheden toen niet doorgegaan.

Piet en Vincent

Ronde stenen bergmolen De Vooruitgang Oeffelt

In Oeffelt zijn met de opleiding bezig: Ben Broekmeijer (Cuijk), Rene Speulman (Boxmeer) en Jean Pierre Rossieau (Nijmegen).

De boekenkast van Hans Heijs staat klaar voor het uitlenen van molenboeken. Bij belangstelling graag contact opnemen met John Houben.

De molenaars, John Houben, Sonja Middelink.

Standerdmolen De Korenbloem te Oploo

Dat het voorjaar er aan komt, is te merken. Onze huisdieren zijn alweer druk bezig de molens te onderzoeken op huisvestingsmogelijkheden. De duiven maken proeflandingen op de lange burrie-balken. Een hele zwerm kauwen overnacht op het hekwerk van de horizontale roe en beginnen 's-morgens al vroeg met vergaderen hoeveel takjes en ander materiaal ze weer naar de molen slepen voor hun kansloze pogingen ergens bij het luiwerk een veilig nestje te bouwen. Op het molenerf is een konijn fanatiek bezig met het graven van een hol. We houden elkaar aan het werk, het konijn met graven, de molenaar met het telkens dicht-gooien en weer netjes aanharken.

De muts op de pen bij de bovenas heeft altijd wel wat gekraakt, maar het wordt allengs erger. Vandaar dat we de deskundigen er maar bij hebben gehaald. In de as loopt een behoorlijk grote windscheur (zie foto).

Waarschijnlijk creëert deze wat ruimte bij de pen waardoor het hier gaat kraken. Hiervoor wordt door de molenmaker een passende reparatie uitgedacht.

Het schilderwerk van de molen wordt dit jaar nagezien en waar nodig gerepareerd. Van het hekwerk zijn een aantal zoomlatten aangetast, deze zullen worden uitgestukt.

Omdat Sabine druk bezig is met stage lopen in verband met het examen watermolenaar is de pasgeslaagde Lars een energieke aanvulling op onze molen. Echter, zodra Lars wordt opgenomen in het team van een Duitse molen zullen we hem moeten gaan missen.

De vlaggenlijn ter versiering van de molen tijdens de carnavalsoptocht knapte al enkele malen tijdens het ophangen. Na bijna veertig jaar is deze dus helemaal op en is er een nieuwe aangeschaft.

We hopen het aankoopbedrag via het fonds van de Dorpsraad terug te krijgen. Met de wielerronde in de strijd om de Gouden Helm op 29 maart zal de nieuwe vlaggenlijn dan fier wapperen.

Met het veiligheidsplan zijn we nog steeds bezig. Een grote uitdaging hierin wordt de trapopening bij het bordes.

Watermolen te Oploo

Het muurwerk bij het waterrad wordt aangepakt. Dit wordt nog een hele onderneming, waarvoor al in een vroeg stadium een omgevingsvergunning moet worden aangevraagd door zowel de gemeente als het Waterschap.
Ter plaatse moet dan de beek drooggelegd worden en dat heeft de nodige voeten in de aarde. Verschillende disciplines moeten dan met en naast elkaar werken. We denken dan aan een civiel-technisch bedrijf dat een dam legt en ter plaatse ontwatert. Een metselaar die de aantasting gaat repareren en met de juiste stenen. Een molenbouwer die het rad geheel of gedeeltelijk moet demonteren en weer terugbrengen.

De prognose is dat eind deze zomer aan deze klus wordt begonnen, mits natuurlijk de omgevingsvergunningen geen roet in het eten gooien. Er zijn nu al allerlei metingen verricht, zodat de huidige situatie minutieus in kaart is gebracht (zie foto).

In de nieuwe situatie wordt ook rekening gehouden met een beter stroombed na de molen door het water beter te geleiden en obstakels weg te nemen. De huidige peildrempel die vóór de molen ligt, zal worden verbreed of vervangen om geconstateerde onderloopsheid (zoekt u dit woord maar eens op, *heeft niets met een hond te maken*) tegen te gaan.

Komt u gerust onze molens bezoeken,
Sabine, Lars en Jan

Standerdmolen Molen Zeldenrust te Overasselt
Deze keer geen nieuws van deze molen.

De Bovenste Plasmolen te Plasmolen

In oktober 2025 heeft de Bovenste Plasmolen voor het laatst gedraaid en zit nu nog in de winterstop, tweede Paasdag wordt het seizoen officieel weer geopend en zijn we er weer bij.

Ondanks dat de molen stil staat, wordt er achter de schermen toch nog gewerkt. Zo heb ik voor het nieuwe seizoen een partij kammensmeer gemaakt, van bijenwas afkomstig van imker Ger Megens, lijnolie van de Leumolen, grafiet en terpentijnolie.

Ook heb ik en paar nestkasten gemaakt voor de Grote Gele Kwikstaart en bij de molen opgehangen.

Aanleiding was dat er twee seizoenen op rij, het nest van onze Grote Gele Kwikstaart door een steenmarter werd leeg gehaald. Door een nestkast te maken met een overstekende dakconstructie hopen we te voorkomen dat de nesten door predators kunnen worden leeg geroofd. De oude nestplaats, een opening in gevel van de molen, heb ik met een steen dichtgezet zodat de Grote Gele Kwikstaat hier niet meer kan nestelen en hopelijk gebruik maakt van de nieuw aangeboden nestgelegenheid.

Voor de bouw van de nestkast heb ik dankbaar gebruik gemaakt van een bouwtekening gemaakt door Herman Nijland van de vogelwerkgroep Losser.

Peter Pouwels

Ronde stenen stellingmolen Luctor et Emergo te Rijkevoort

In 2026 bestaat de Luctor et Emergo 125 jaar. Best jong voor een molen, maar wel een leeftijd om bij stil te staan, natuurlijk. We denken er nog over na hoe we hier aandacht aan gaan besteden. Vooruitlopend op welke festiviteit dan ook, gaan we dit voorjaar in ieder geval aan de slag met ons sanitair.

De gemeente heeft de wateraanvoer en de rioolaansluiting tot een meter voor de buitenmuur van de molen gerealiseerd. Die laatste twee meter mochten wij zelf doen. Dat bleek gemakkelijker gezegd dan gedaan.

Je beseft dat de muurdikte van de stellingmolen onder het maaiveld nog dikker is dan erboven. Maar dit ging om metselwerk van wel één meter dik, met keiharde stenen. Ondanks een boorhamer met een extra lange beitel bleek dat de opening toch van twee zijden moest worden gemaakt. Dus gingen we aan de slag met onze middelbare school wiskundekennis om via de omtrek van cirkels de juiste plaats te bepalen voor het tegenoverliggende boorgat. Uiteindelijk is het gelukt. De leidingen zijn naar binnen geleid, dus we kunnen nu met de aanleg van het toilet en een klein keukentje beginnen.

Eind januari zijn drie groepen van de basisschool op bezoek geweest in de molen. Toch leuk dat scholen een molenbezoek nog steeds als een leerzame activiteit zien. En altijd leuk om te doen.

Mari, Paul en Petro

Ronde stenen bergmolen De Heimolen te St. Hubert
Sinds het laatste verslag heeft de Heimolen niet zoveel gedraaid. I.v.m. tijd en weersomstandigheden heb ik diverse malen verstek moeten laten gaan.

De restauratie van het kruiwerk is nu helemaal afgerond. Op de steenzolder heb ik nu met een paar oude kruirollen en rails van het Engels kruiwerk een model gemaakt om te kunnen laten zien hoe het er boven in de kap werkt en uitziet. Het kruien is nu een fluitje van een cent en een groot verschil met voorheen. Nadeel is nu wel dat de molen sneller gaat raggen, maar dat weegt niet op tegen de voordelen.

Tussen kerst en nieuw organiseerde het gemeenschapshuis in Sint-Hubert een winterwandeltocht. Dit was een groot succes. 250 mensen uit Sint-Hubert bezochten tijdens de tocht de Heimolen en velen die al jaren hier wonen, waren nog nooit in de molen geweest.

In januari was het noorderlicht te zien en de Heimolen schitterde hierbij op de voorgrond. De molen stond toen ook in de Brabantse rouwstand i.v.m. het overlijden van buurvrouw Riek Manders. Op de foto is ook goed te zien dat de aanstraalverlichting niet goed afgesteld stond en dit is nu door de leverancier bijgesteld.

Onlangs gaf Aart Mul aan dat hij i.v.m. zijn fysieke gesteldheid moet stoppen met het molenaarschap op de Heimolen. Hij is vijf jaar op de Heimolen bezig geweest en heeft vele bezoekers op deskundige wijze rondgeleid. Aart bedankt voor jouw betrokkenheid en inbreng op de Heimolen.

Walter Cornelissen

Standerdmolen De Hamse Molen te Wanroij

Ons logboek is tijdens de jaarwisseling door de muizen op een halve pagina na compleet versnipperd als nestmateriaal. Jan heeft nu het logboek veilig in een documentenkist opgeborgen. Voor de molen in Wanroij is er verder voor de Molenvriend niets te melden.

Met vriendelijke groeten, Albert Klarenberg namens het molenteam

Ronde stenen grondzeiler Lohmühle te Duisburg-Baerl
Deze keer geen nieuws van deze molen.

MOLENBEZOEK IN DE REGIO

Ronde stenen bergmolen "Nooitgedacht" te Afferden
O: vrijdagmiddag 13:00 tot 16:00 uur
M: Harrie Beijk, Appie Koenders en Frans Rademakers
T: 0485-531910 of 06-239 22 837

Ronde stenen bergmolen "Martinus" te Beugen
O: woensdag van 9:30 tot 12:30 uur
zaterdag onregelmatig
M: Harm van Es en Pieter Aarts
T: resp. 06-519 46 318 en 06-196 24 177

Ronde stenen bergmolen "Jan van Cuijk" te Cuijk
O: zaterdag 9:30 tot 13:00 uur
M: Stefan Willems
T: 06-537 81 949

Achtkante bergmolen "Bergzicht" te Gassel
O: donderdag van 10:00 tot 15:00 uur
M: Jos van der Heyden, Piet Verbiesen
en Pieter de Haan
T: resp. 06-194 99 455, 06-330 30 971, 06-307 74 271

Ronde stenen bergmolen "De Reus" te Gennep
O: woensdagmiddag van 12:00 tot 15:00 uur
(alleen even weken)
M: Peter Pouwels, Jan Schim en Coby Weerts
T: 06-573 90 742 (Peter), 0485-515017 (Jan)
06-134 51 489 (Aart)

Zeskante bergmolen "Mariamolen" te Haps
O: alleen op afspraak
M: Don Werts, Robbert en Sytske Verkerk
T: 06-150 28 510

Achtkante bergmolen "Gerarda" te Heijen
O: zaterdagmiddag van 13:00 tot 16:00 uur
M: Harry Kaak en Frans Rademakers
T: 0485-516619

Ronde stenen grondzeiler "Joannusmolen" te Heumen
O: alleen op afspraak
M: Nico van den Broek en Ron Smit
T: resp. 06-133 61 153, 06-222 38 623

Achtkante stellingmolen te Linden / Katwijk
O: donderdagmiddag van 13:30 tot 17:00 uur
(alleen even weken)
M: Peter Simons en Rob Snel
T: resp. 0485-313673 en 024-3582526

Ronde stenen bergmolen "De Korenbloem" te Mill
O: zaterdagmiddag van 13:30 tot 16:30 uur
(alleen oneven weken)
M: Pieter de Haan, Peter Simons
en Ramon Ligthart
T: 06-307 74 271 of 06-549 38 743

Standerdmolen "Maasmolen" te Nederasselt
O: Voorlopig om de 2-3 weken open, Bel voor bezoek.
M: Piet Verbiesen en Vincent Claessens
T: 06-330 30 971

Ronde stenen bergmolen "De Vooruitgang" te Oeffelt
O: zaterdagmorgen van 9:00 tot 12:00 uur
(of op afspraak)
M: John Houben; Sonja Middelink
T: 0485-320994

Standerdmolen "De Korenbloem" te Oploo
Watermolen te Oploo
O: zaterdagmorgen van 09:00 tot 12:00 uur
M: Jan van Riet en Sabine Hillebrecht
T: 0485-383551

Standerdmolen "Zeldenrust" te Overasselt
O: zondagmiddag van 13:00 tot 16:00 uur
M: Stijn Arts; Nico en Wilma van den Broek
T: resp. 06-538 39 213; 06-133 61 153

"De Bovenste Plasmolen" te Plasmolen
O: iedere tweede zondag van de maand van mei
tot en met oktober van 11:00 tot 16:00 uur
M: Karel Siebers en Peter Pouwels
Machinist: Theo van de Berg
T: resp. 06-573 90 742 en 06-445 75 653

Ronde stenen stellingmolen "Luctor et Emergo"
te Rijkevoort
O: zaterdagmiddag van 13:00 tot 17:00 uur
M: Mari Goossens, Paul Verheijen en Petro Boon
T: 0485-573815

Ronde stenen bergmolen "De Heimolen"
te Sint-Hubert
O: zaterdagmiddag van 12:30 tot 16:00 uur
M: Walter Cornelissen
T: 06-255 25 737

Ronde stenen bergmolen "Rust na Arbeid" te Ven-Zelderheide
O: zaterdagmiddag van 13:00 tot 17:00 uur
M: Ludger Pauls
T: 0485-515789

Standerdmolen "De Hamse Molen" te Wanroij
O: zaterdag van 13:00 tot 16:30 uur
M: Jan Selten, Jos Verberk, Martijn v.d. Hulsbeek
en Albert Klarenberg
T: resp. 0485-452587, 0485-578243, 06-411 56 032

Legenda:
O: Openingstijden
M: Molenaar(s)
T: Telefoonnummer(s)

N.B.
De openingstijden zijn slechts een indicatie. In sommige gevallen is/zijn de molenaar(s) niet of op een ander tijdstip aanwezig.

Wilt u zeker zijn van een bezoek aan de molen, dan adviseren wij u telefonisch contact op te nemen met de desbetreffende molenaar(s).

ADVERTENTIES

gaafgrafisch
drukwerk en meer

Powered by HAVENS Since 1845

Voor ieder dier het juiste voer!

- www.scharrelpluimvee.nl
- www.paardenvoeders.nl
- www.konijnenvoeders.nl
- www.schapenvoeders.nl
- www.havensvoeders.nl

Molenvrienden Land van Cuijk